

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
ändring av lagen om studiestöd**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om studiestöd ändras så att räntorna på ett studielån enligt lagen om studiestöd skall kunna betalas med statsmedel när studielåntagarens betalningsförmåga är försvagad på grund av arbetslöshet eller på grund av att låntagaren åtnjuter moderskaps- eller föräldrapenning.

Enligt propositionen skall statsrådet fastställa de grunder enligt vilka staten betalar räntorna på studielånet för en arbetslös person. Studielåneräntorna för en person som får moderskaps- eller föräldrapenning skall betalas med statsmedel om låntagaren under de sex månader som föregår den dag då räntan förfaller till betalning har fått moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för minst 50 vardagar och låntagaren inte har fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning.

Stöd skall dock inte beviljas om det förflutit mer än 12 månader sedan den månad då personen senast fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg.

Avsikten med propositionen är att få studielånesystemet att fungera bättre genom att göra studielånen säkrare ur studerandens synvinkel och å andra sidan att minska antalet studielån som staten är tvungen att betala i egenskap av borgensman i de fall då den studerandes ekonomiska situation på grund av tillfällig arbetslöshet eller barnafödsel försvagats så att hela lånet annars skulle sägas upp.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1996 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1996.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge	3
2. Propositionens mål	3
3. Föreslagna ändringar	3
4. Propositionens ekonomiska verkningar	4
5. Beredningen av propositionen	4
DETALJMOTIVERING	5
1. Motivering till lagförslaget	5
2. Närmare bestämmelser	5
3. Ikraftträdande	5
LAGFÖRSLAG	5
BILAGA	
Parallelltext	7

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Lagstiftningen om studiestöd reviderades den 21 januari 1994 genom lagen om studiestöd (65/94). För högskolestuderandenas del hade reformen inletts redan 1992. Studielån med statsborgen utgör fortfarande en del av studiestödet. Som motvikt till utvecklandet av stödet i form av studiepenning slopades betalningen av räntestöd för studielån och fastställandet av maxmimiränta på studielån. Regleringen av lånevillkoren för studielån minskades även i övrigt. Ett förfarande enligt den gamla lagen om studiestöd (28/72) har inte tagits med i lagen om studiestöd. Enligt detta förfarande betalas räntorna på studielånet med statens medel utan återbetalningsskyldighet om låntagaren är en arbetslös person som har slutfört sina studier och avlagt examen eller om låntagaren under den månad då räntan förfaller till betalning varit i beväringstjänst eller civiltjänst eller under den månad då räntan förfaller till betalning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) har haft rätt att få moderskaps- eller föräldrapenning.

Efter studiestödsreformen skedde det en kraftig nedgång när det gällde att använda studielån för finansiering av studierna. Delvis var detta något som hade eftersträvats, eftersom det tidigare studielånet vad villkoren beträffar varit så förmånligt att det delvis lockade till onödigt låntagande. Studerandena har inte alltid vågat lyfta det nya studielånet trots att det skulle vara nödvändigt som kompletterande finansiering av studierna. En viktig orsak till att studerandena inte varit särskilt villiga att ta studielån är den osäkerhet som kommit fram i olika utredningar och gäller arbetssituationen efter avslutade studier och en rädsla i samband med detta för att skötseln att studielånet skall försäkra stora ekonomiska svårigheter om studeranden inte lyckas få arbete genast efter studierna. En annan situation som medför betalningssvårigheter är om studeranden får barn under studietiden eller omedelbart efter studietiden. Räntorna på studielånet läggs till kapitalet under de terminer då studeranden har fått studiestöd. Om studier-

na tillfälligt har avbrutits på grund av barnafödelse blir studeranden tvungen att betala räntorna på studielånet.

Om studierna i viss utsträckning fortsätter är det möjligt att studeranden lyfter studiepenning under moderskaps- eller föräldradigheten varvid räntan läggs till kapitalet. Detta ötkar lånesumman och å andra sidan kan utnyttjandet av studiestöd när studierna framskrider långsammare än vanligt leda till att studeranden får svårt att slutföra studierna med hjälp av studiestöd. För dem som fullgör värnplikten föranleder betalning av ränta under beväringstjänst eller civiltjänst ekonomiska svårigheter.

2. Propositionens mål

När regeringen fattade beslut om nedskärningar av studiestödsutgifterna, vilka huvudsakligen verkställdes på studiestödsutgifterna för läsåret 1995 - 1996, förutsatte regeringen att det vidtas åtgärder för att öka säkerheten i systemet med studielån. Som en åtgärd i anslutning till detta beslöt man ta i bruk ett system enligt vilket räntorna på studielån till marknadsränta kan betalas med statens medel när låntagaren är arbetslös och, på ett sätt som utreds särskilt, när låntagaren får moderskaps- eller föräldrapenning. Det har särskilt fattats beslut om att räntor på studielån som förfaller till betalning under beväringstjänst eller civiltjänst samt kvinnors frivilliga militärtjänst betalas som militärunderstöd.

3. Föreslagna ändringar

Det föreslås att lagen om studiestöd ändras så att i lagen intas ett stadgande om på vilka villkor studielåneräntor som förfaller till betalning betalas med statens medel utan återbetalningsskyldighet, när låntagaren är arbetslös eller får moderskaps- eller föräldrapenning.

Det föreslås att närmare stadganden om betalningen av räntor på studielån för arbetslösa skall utfärdas genom statsrådsbeslut. Avsikten är att grunderna för betalning av räntan skall vara desamma som i fråga om studielån enligt den gamla lagen om studie-

stöd. Enligt den gamla lagen var förutsättningen för att räntan på studielånet skall betalas med statsmedel att personen i fråga har avlagt examen. Detta villkor föreslås inte bli infört i lagen, eftersom uppgifter om avlagd examen inte längre samlas in för dem som får stöd. En utredning av examina skulle försvåra ansökningsförfarandet avsevärt. Genom att villkoret lämnas bort blir antalet personer som omfattas av förmånen några fler, men administrativt blir skötseln av ärendet betydligt enklare. Avsikten är att statsrådets beslut om betalning av ränta på studielån med statsens medel på grund av arbetslöshet (725/94) ersätts med ett nytt beslut som tillämpas på studielån enligt såväl det gamla som det nya systemet. Avsikten är att ändra grunderna för beviljande av förmånen så att makens ekonomiska ställning inte beaktas och att en viss lindring införs när det gäller beaktandet av de egna inkomsterna.

Enligt förslaget skall räntorna för den som åtnjuter moderskaps- eller föräldrapenning betalas med statsmedel när låntagaren under de sex månader som föregår den dag då räntan förfaller till betalning har fått moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för minst 50 vardagar och låntagaren inte har fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning. Avsikten är att förbättra studerandens ekonomiska förutsättningar att avbryta studierna på grund av barnets födsel och skötsel utan att ekonomiska svårigheter uppstår. Avsikten är främst att stöda de studerande vars moderskaps- eller föräldrapenningperiod infaller under studietiden. Av denna anledning föreslås att förmånen inte skall betalas om det före ingången av den månad då räntan förfaller till betalning har förflutit mer än 12 månader sedan den månad då personen senast fått studiepenning.

Räntan skall betalas med statsens medel på ansökan av låntagaren. Folkpensionsanstalten skall svara för verkställigheten av förmånen.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

I juni 1995 hade 102 000 personer ett studielån enligt det nya systemet och lånestocken uppgick till 1 290 miljoner mark. Genomsnittsräntan på lånen är för närvarande omkring åtta procent. Tills vidare är antalet arbetslösa personer som fått studielån enligt det nya systemet litet, uppskattningsvis omkring 500 personer. Deras lån uppgår till ca 30 000 mark i genomsnitt. Enligt en uppskattning kommer ca 500 personer som får moderskaps- och föräldrapenning att omfattas av förmånen. Deras lån uppgår till omkring 20 000 mark i genomsnitt. Utgiftsökningen blir 2,8 miljoner mark sammanlagt. De räntor som skall betalas med statsmedel för lån enligt den gamla lagen minskar under 1996, vilket innebär att ökningen av utgifterna för ränteunderstöd blir mindre än detta. Avsikten med reformen är att minska de studielån till marknadsränta som borgensmannen blir tvungen att betala. I bruktagande av detta förfarande skulle minska de studielån till marknadsränta som staten blir tvungen att betala med ca 7 miljoner.

I bugetpropositionen för 1996 föreslås också att förfarandet när det gäller ränteunderstöd för gamla studielån utvecklas så att behovsprövningen revideras och så att räntan skall kunna betalas med statsmedel direkt till penninginrättningen. Den totala utgiftsökningen till följd av att systemen reformeras är 3 miljoner mark. De nya systemen uppskattas minska de lån som staten på grund av borgensansvar är tvungen att betala med 10 miljoner mark år 1996, varvid nettoinsparingen blir 7 miljoner mark.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet.

Propositionen har granskats vid justitiedepartementet.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

2 §. *Studiestödsförmåner*. Det föreslås att till paragrafen fogas ett 2 mom. i vilket stadgas att de förfallna räntorna på studielånet för en person som är arbetslös eller får moderskapspenning kan betalas med statsmedel utan återbetalningsskyldighet.

16 a §. *Betalning av ränta på studielån med statsmedel*. Det föreslås att de förfallna räntorna på studielånet för en arbetslös person som slutfört sina studier skall betalas till bank på de grunder som statsrådet fastställer. Likaså föreslås att staten skall betala den förfallna räntan på studielånet också när låntagaren under de sex månader som föregår den dag då räntan förfaller till betalning har fått moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för minst 50 vardagar och låntagaren inte har fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning. Ränta skall dock inte betalas till den som fått moderskaps- eller föräldrapenning om det förflutit mer än 12 månader sedan den månad då personen senast fått studiepenning.

29 §. *Ändringssökande*. Det föreslås att stadgandet ändras så att stadgandena om ändringssökande även skall gälla ett beslut om att räntan på studielån betalas med statsmedel.

41 §. *Skyldighet att lämna uppgifter*. Det föreslås att paragrafen ändras så att studeranden skall vara skyldig att lämna de

uppgifter som behövs för beviljande av en studiestödsförmån. Skyldigheten att lämna uppgifter skall då också täcka de uppgifter som behövs för betalning av ränta på studielån med statsmedel.

42 §. *Användning av uppgifter*. Det föreslås att paragrafens ordalydelse ändras så att de uppgifter som folkpensionsanstalten annars förfogar över skall kunna utnyttjas vid avgörandet av ett ärende som gäller betalning av räntan på studielån. Folkpensionsanstalten skall också vara skyldig att till undervisningsministeriet lämna uppgifter om de räntor på studielån som skall betalas med statsmedel för skötseln av de statistikförings-, planerings- och utvecklingsuppgifter som ankommer på undervisningsministeriet.

2. Närmare bestämmelser

Avsikten är att statsrådet särskilt skall fastställa de grunder på vilka räntorna på studielånet för en arbetslös person som har slutfört sina studier skall betalas till bank.

3. Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1996. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får dock vidtas innan den träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 1994 om studiestöd (65/94) 29 § 1 mom., 41 § 1 mom.
och 42 §, samt
fogas till 2 § ett nytt 2 mom. samt till lagen en ny 16 a § som följer:

2 § *Studiestödsförmåner*

Förfallna räntor på ett studielån enligt

denna lag kan på de villkor som stadgas i denna lag betalas med statens medel utan återbetalningsskyldigheten om låntagaren är arbetslös eller får moderskaps- eller föräldrapenning.

16 a §
*Betalning av ränta på studielån med
 statsmedel*

De förfallna räntorna på studielånet för en arbetslös person som har slutfört sina studier betalas med statens medel till bank på de grunder som statsrådet särskilt fastställer.

De förfallna räntorna på studielånet betalas med statens medel också i de fall där låntagaren under de sex månader som föregår den dag då räntan förfaller till betalning har fått moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) för minst 50 vardagar och låntagaren inte har fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning. Ränta betalas dock inte om det före ingången av den månad då räntan förfaller till betalning förflutit mer än 12 månader sedan den månad då låntagaren senast fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg.

Räntorna betalas med statens medel på ansökan av låntagaren. Folkpensionsanstalten utfärdar närmare anvisningar om ansökningsförfarandet.

3 kap.
Ekonomisk behovsprövning

29 §
Ändrings sökande

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut om en studiestödsförmån kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd och den som är missnöjd med besvärsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen inom 30 dagar från det sökanden har fått del av beslutet. Ändring i ett beslut av försäkringsdomstolen

får inte sökas genom besvär.

41 §
Skyldighet att lämna uppgifter

En studerande är skyldig att meddela folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för beviljande av en studiestödsförmån. Den studerande är också skyldig att meddela alla förändringar som påverkar studiestödsförmånen.

42 §
Användning av uppgifter

Med avvikelse från 16 § personregisterlagen (471/87) kan folkpensionsanstalten när den fattar beslut om en studiestödsförmån använda de uppgifter om den studerandes familjeförhållanden eller den studerandes eller hans föräldrar ekonomiska ställning som folkpensionsanstalten behöver för att avgöra saken. Folkpensionsanstalten skall försäkra sig om att de uppgifter den använder är korrekta. Uppgifterna kan endast användas i den omfattning som de med stöd av 41 § 1 mom. skall lämnas till folkpensionsanstalten.

Undervisningsministeriet har rätt att av folkpensionsanstalten få uppgifter om dem som åtnjuter en studiestödsförmån till de delar dessa uppgifter behövs för skötseln av de statistikförings-, planerings- och utvecklingsuppgifter i anslutning till studiestödsförmånerna som ankommer på undervisningsministeriet. I dessa uppgifter får inte ingå uppgifter som gör det möjligt att identifiera dem som får förmånen.

Denna lag träder i kraft den 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 22 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Claes Andersson*

L a g

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 1994 om studiestöd (65/94) 29 § 1 mom., 41 § 1 mom.
och 42 §, samt
fogas till 2 § ett nytt 2 mom. samt till lagen en ny 16 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 § Studiestödsförmåner

Förfallna räntor på ett studielån enligt denna lag kan på de villkor som stadgas i denna lag betalas med statens medel utan återbetalningsskyldighet om låntagaren är arbetslös eller får moderskaps- eller föräldrapenning.

16 a § Betaling av ränta på studielån med statsmedel

De förfallna räntorna på studielånet för en arbetslös person som har slutfört sina studier betalas med statens medel till bank på de grunder som statsrådet särskilt fastställer.

De förfallna räntorna på studielånet betalas med statens medel också i de fall där låntagaren under de sex månader som föregår den dag då räntan förfaller till betalning har fått moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) för minst 50 vardagar och låntagaren inte har fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning. Ränta betalas dock inte om det före ingången av den månad då räntan förfaller till betalning förflutit mer än 12 månader sedan den månad då personen senast fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg.

Räntan betalas med statens medel på ansökan av låntagaren. Folkpensionsanstalten utfärdar närmare anvisningar om ansökningsförfarandet.

29 §
Ändringsökande

29 §
Ändringsökande

Den som är missnöjd med folk-

Den som är missnöjd med folkpensions-

Gällande lydelse

pensionsanstaltens beslut om studiestöd kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd och den som är missnöjd med besvärsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen inom 30 dagar från det sökanden har fått del av beslutet. Ändring i ett beslut av försäkringsdomstolen får inte sökas genom besvär.

41 §

Skyldighet att lämna uppgifter

En studerande är skyldig att meddela folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för beviljande av studiestödet. Den studerande är också skyldig att meddela alla förändringar som påverkar studiestödet.

42 §

Användning av uppgifter

Med avvikelse från 16 § personregisterlagen (471/87) kan folkpensionsanstalten när den fattar beslut om studiestöd använda de uppgifter om den studerandes familjeförhållanden eller den studerandes eller hans föräldrars ekonomiska ställning, som folkpensionsanstalten behöver för att avgöra saken. Folkpensionsanstalten skall försäkra sig om att de uppgifter den använder är korrekta. Uppgifterna kan endast användas i den omfattning som de med stöd av 41 § 1 mom. skall lämnas till folkpensionsanstalten.

Undervisningsministeriet har rätt att av folkpensionsanstalten få uppgifter om studiestödstagarna till de delar dessa uppgifter behövs för skötseln av de statistikförings-, planerings- och utvecklingsuppgifter i anslutning till studiestödet som ankommer på undervisningsministeriet. I dessa uppgifter får inte ingå uppgifter som gör det möjligt att identifiera dem som får stödet.

Föreslagen lydelse

anstaltens beslut om *en studiestödsförmån* kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd och den som är missnöjd med besvärsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen inom 30 dagar från det sökanden har fått del av beslutet. Ändring i ett beslut av försäkringsdomstolen får inte sökas genom besvär.

41 §

Skyldighet att lämna uppgifter

En studerande är skyldig att meddela folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för beviljande av *en studiestödsförmån*. Den studerande är också skyldig att meddela alla förändringar som påverkar *studiestödsförmånen*.

42 §

Användning av uppgifter

Med avvikelse från 16 § personregisterlagen (471/87) kan folkpensionsanstalten när den fattar beslut om *en studiestödsförmån* använda de uppgifter om den studerandes familjeförhållanden eller den studerandes eller hans föräldrars ekonomiska ställning som folkpensionsanstalten behöver för att avgöra saken. Folkpensionsanstalten skall försäkra sig om att de uppgifter den använder är korrekta. Uppgifterna kan endast användas i den omfattning som de med stöd av 41 § 1 mom. skall lämnas till folkpensionsanstalten.

Undervisningsministeriet har rätt att av folkpensionsanstalten få uppgifter *om dem som åtnjuter en studiestödsförmån* till de delar dessa uppgifter behövs för skötseln av de statistikförings-, planerings- och utvecklingsuppgifter i anslutning till *studiestödsförmånerna* som ankommer på undervisningsministeriet. I dessa uppgifter får inte ingå uppgifter som gör det möjligt att identifiera dem som får förmånen.

*Denna lag träder i kraft den 1996.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.*